

קול צופיין

קול צפ"יך נשא' קול יחדו ירגנו

גיליון מס' 1250

במדבר תשפ"ה | השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

מתן תורה מתוך גבורה

אי"ק'ך יקלענה בתוך פך הקלע" (ש"א כה כח). כך קורה לאסתר ומרדכי שמוסרים את נפשם וזוכים לכתוב את המגילה ברוח הקודש, וכך קורה לכל הלוחמים שלוחמים מאז שמחת תורה בשבע חזיתות (עיין רמב"ם מלכים ז טו).

ומסרה ליהושע – גיבור ואיש מלחמה

ממשה למד יהושע שגבורה ומסירות למען עם ישראל הם תנאי לעלות אל האלוקים ולקבל תורה. כמו משה, גם יהושע, היה גיבור מלחמה בשלושים ואחד מלכי כנען שהיו גויים גדולים ועצומים. כך אומר עליהם יהושע "וינרש ה' מפניכם גוים גדלים ונעצומים ואתם לא עמוד איש בפניכם עד היום הזה: איש אהד מקם ירדף אף פי ה' אלהיכם הוא הנלקחם לכם פאשר דבר לכם" (יהושע נג). האומץ והגבורה של יהושע וכל עם ישראל בכיבוש הארץ – זיכה אותם לגילוי שכניה גדול בעולם "וידם השמש וירח עמד עד יקם גוי איביו" (יהושע י).

פחדנות – הפסד במתן תורה

שבעים זקנים שנשמטים בגלל יראה מפרעה

לעומת הגבורה הזאת יש פחדנות של אנשים שיכלו להציל את ישראל ולא הצילו. הפחדנות שלהם גרמה להם להפסיד מדרגות גדולות מאוד ברוחניות. כך מצווה ה' למשה להסתייע בזקנים שהנהיגו את ישראל במצרים. "לך ואספת את זקני ישראל" הזקנים הללו נדרשים להתגבר על הפחד וללכת לפרעה "ושמעו לקלך ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים" (שמות ג). משה ואהרן אוספים את כל זקני בני ישראל, מבשרים להם את בשורת הגאולה ומבקשים מהם ללכת לפרעה ולדרוש את שחרור העם.

עד שנשמטו כולם קודם שהגיעו לפלטיין

בדרך לארמונו של פרעה נשמטים הזקנים אחד אחד "עד שנשמטו כולם קודם שהגיעו לפלטיין". ולמה? "לפי שיראו ללכת" בסופו של דבר באו לפרעה רק "משה ואהרן ויאמרו אל פרעה כה אמר ה' אלהי ישראל שלח את עמי ויחגו לי במדבר". פרעה אומר למשה ואהרן: אין כאן נציגי ציבור שרוצים באמת חרות. איפה נציגי כל העם? למה הם לא באו אתכם? "לקמה משה ואהרן תפריעו את העם מפניו שיו לכו לסבלתכם".

מתן תורה מתוך הגבורה במלחמת עמלק

אין אפשרות למתן תורה לפני מלחמת עמלק

מתן תורה הגיע מתוך גבורתם של ישראל במלחמת עמלק. לא ניתנה תורה לעם ישראל לפני שעם ישראל מעז לצאת להילחם באויב הכי קשה שלהם, בעמלק. משה אומר ליהושע "בחר לנו אנשים וצא להלחם בעמלק" אני אעזור לכם בתפילתי "מחר אנכי נצב על ראש הגבעה ומטה האלהים בידך". אחרי המלחמה ה' מסביר לעם ישראל שבלי המלחמה הזו ברוע העולמי אי אפשר לגלות את אור ה'. "נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו וכשימחה שמו יה' השם שלם והכסא שלם".

אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה

בזכות הגבורה ומסירות הנפש של יהושע וכל הלוחמים שרתה שכניה על עם ישראל. כך אמרו חכמינו "אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה". מנשה רבינו למדו את החשיבות של כל התכונות הללו להשראת שכניה. וכך עומד עם ישראל בגבורה מול עמלק ונלחם בו ומחליש אותו, ובזכות זה זוכה למעמד הר סיני שבו מתגלה שמו וכסאו של ה'.

תחילת מדרגות הנבואה – גבורה להציל יהודים

במקומות רבים אנחנו רואים שגבורה להציל יהודים מביאה מעלה רוחנית גדולה מאוד. כך כותב הרמב"ם "תחילת מדרגות הנבואה, שילנה לאיש עור אלהי שיעשהו ויורהו למעשה טוב גדול, כהצלת קהל השב ממהל רעים". זה היה העזר האלהי שהניע את משה להציל את האיש העברי מצד המצרי. זה היה העזר שהביא את דוד שהתגבר אל הארי ואל הדב והפלישתים וכיצא ברוח ה' הזאת" (מורה נבוכים ב מה).

נפש הלוחמים – צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך

כך זוכה עם ישראל להשראת שכניה אחרי מסירות הנפש בכניסה לים סוף, בזכות השכינה הם שרים ביחד את שירת הים שנבואה שבה "ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי הכהן". כך אומרת אביגיל לדוד שאחרי מסירות הנפש במלחמה עם גולית, הוא יהיה מחובר לה' בכל כולו "כי עשה יעשה ה' לאדני בית נאמן פי מלחמות ה' אדני נלחם ורעה לא תמצא בך מימיו: ונקם אדם לך דרךך ולבקש את נפשך והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך ואת נפש

הזקנים הפחדנים - לא זוכים למדרגות קדושה

רש"י אומר בשם מדרש רבה כי ה' העניש את הזקנים שהיו אמורים לפעול לשחרור ישראל מיד מצרים והם משתחוים לה' רק מרחוק. "וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵל ה' אֲתָה וְאַהֲרֹן נָדָב וְאֵבִיהוּא וְשִׁבְעִים מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחֹק" (שמות כד). אבל להתקרב זוכה רק מי שהתגבר על פחדיו וניגש אל פרעה. "וַיִּגַּשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֵל ה' וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ וְהָעָם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ" - "הַחֲזִירִים לְאַחֲזִיקֵהֶם". הזקנים לא התגברו על הפחד ולא הלכו לפרעה בעת שהעם היה צריך את עזרתם, אשר על כן הם לא יזכו לעלות לרמה רוחנית גבוהה בהר סיני.

האצולה הפחדנית שוקעת בתאוות העולם

הזה

על האצולה הפחדנית הזאת כתב הפסוק "וְאֵל אֲצִילִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יְדוֹ וַיִּחַזְקוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיִּאֲכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ". במקום להבין את הטעות שלהם ולהודות בה. במקום להצטער על ההפסד הגדול הם שוקעים בתאוות החומר ומתלוננים על ה'. "וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאַנְּנִים רַע בְּאֲזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּרָה" (במדבר י"א, א).

כנושך פתו ומדבר בפני המלך

אחר כך ה' אומר למשה למנות שבעים זקנים אחרים. "והזקנים הראשונים היכן היו? אלא באש תבערה מתו. וראוים היו מסיני לכך דכתיב (שמות כד) 'ויחזו את האלהים' שנהגו קלות ראש כנושך פתו ומדבר בפני המלך וזהו 'ויאכלו וישתו' ולא רצה הקב"ה ליתן אבלות במתן תורה ופרע להם כאן".

אורו מרוז אמר מלאך ה'

כן נאמר על אלה שלא השתתפו במלחמה של דבורה וברק. "אורו מרוז אמר מלאך ה' ארו ארו ישיב'ה פי לא באו לעזרת ה' לעזרת ה' בגבורים" (שופטים ה). המלאך שמקלל הוא ברק ונקרא בשם מיוחד זה לומר כי הקללה של ברק היא שליחות אלוהית, אע"פ שבד"כ אין קללה יורדת משמים.

וכך אומרת הגמרא (שבועות דף לו/א) "ואמר עולא בארבע מאה שיפורי שמתיה ברק למרוז". בארבע מאות שופרות נידה ושימט ברק את מרוז שלא בא לעזור לעם ישראל, שזה כאילו לא בא מרוז לעזור לה'. ראוי לציין כי המושג נידוי ב"ארבע מאות שופרות" נזכר בנידוי שנידה רבי יהושע בן פרחיה את ישו הנוצרי (סוטה מז.). שזה ביטוי לתלמיד הכם שמבין את ערכה של התורה ולא מבין את ערך עם ישראל.

האֱלֹהִים וּבַעֲבוּר תְּהִיָּה יְרָאתוֹ עַל פְּנִיכֶם לְבִלְתִּי תִּחְטְאוּ" (שמות כ). "לגדל אתכם בעולם שיצא לכם שם באומות שהוא בכבודו נגלה עליכם" (רש"י).

תורה - בחוץ דין, בפנים - רחמים גדולים

לכן כתיב "וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֵּר" (שמות כ א). רש"י אומר "וידבר אלהים - אין אלהים אלא דין. לפי שיש פרשיות בתורה שאם עשאן אדם מקבל שכר, ואם לאו אינו מקבל עליהם פורענות, יכול אף עשרת הדברות, כן, תלמוד לומר וידבר אלהים, דין ליפרע".

אמנם בדיברות עצמם כתוב שם הויה "אֲנִכִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי" והסביר אור החיים הקדוש "התורה נתנה ממדת הדין וממדת הרחמים, מדת הדין - 'וידבר אלהים'. מדת רחמים - 'אנכי ה'". התוכן של התורה הוא חיים ואהבה גמורה. האופן שבה ניתנת התורה הוא בדין. שאם לא כן - אין לה קיום.

כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נתמלא כל העולם כולו בשמים

בגלל שם הויה זה כתוב בגמרא "ואמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב לחייו כערוגת הבושם? כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נתמלא כל העולם כולו בשמים. וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך? הוציא הקדוש ברוך הוא הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון שנאמר שפתותיו שושנים נוטפות מור עבר אל תקרי שושנים אלא שושנים" (שבת פח). ובהמשך הגמרא כתוב שבמתן תורה קיבל משה את סוד הקטורת ממלאך המוות, שמשוגלת לסלק את כוחות הסט"א היותר גדולים.

מתן תורה בתהילים - שילוב דין ורחמים

במזמור סח בתהילים מתואר מתן תורה "אֶרְכָּךְ רָעָשָׁה אֶף שְׁמִיִם נִטְפָּפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זָה סִינֵי מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל". וזה המזמור שיש בו 24 פעמים שם אלוקים, ועוד 4 פעמים א-ל-א-ל ישראל (ב-36 פסוקים). אין כנראה שום פרק עם ריבוי כל כך גדול של שם אלוקים. כל זה לבטא את הגבורות שבהם ניתנה התורה. בפרק זה מוזכר שם הויה שלוש פעמים בלבד.

עם זאת כתובה בו שמחה גדולה מאוד. "וַיִּצְדָּקִים יִשְׁמְחוּ וְעֲלִצּוּ לְפָנֵי אֱלֹהִים וַיִּשְׂשׂוּ בְשִׂמְחָה: שִׁירוּ לְאֱלֹהִים זָמְרוּ סֵלוֹ לְרֹכֵב בְּעֲרֻבוֹת בְּיָהּ שְׁמֹו וְעֲלִצּוּ לְפָנָיו". השמחה הזאת אל מול "קיום אֱלֹהִים" פּוֹצֵצוֹ אוֹבִיבוֹ וַיְנַסּוּ מִשְׁנֵאָיו מִפְּנֵיו". מזכירה את מה שאמרו חכמינו כי לעתיד לבא מוציא ה' את החמה מנרתיקה, את הרשעים את שורתם ואת הצדיקים היא מחממת.

גבורה להציל יהודים מביאה מעלה רוחנית גדולה מאוד. כך כותב הרמב"ם "תְּחִלַּת מְדַרְגּוֹת הַנְּבוֹנָה, שְׂיִלּוּהָ לְאִישׁ עֵזֶר אֱלֹהֵי שְׂיִינִיעָהוּ וַיִּזְוָהוּ לְמַעֲשֵׂה מִזְבֵּחַ גְּדוֹל, כְּהַצִּיל קָהָל חָשׁוּב מִקְּהָל רָעִים"

מלחמת ששת הימים - הכנה למתן תורה

השראת שכינה מתוך גבורה ומסירות

מלחמת ששת הימים נזכרת במיוחד בגלל שחרור ירושלים שהיה בה, שחרור שהיה בו הרבה יותר משחרור של שטח אדמה. הוא היה מדרגה רוחנית גדולה שקיבל עם ישראל בכל מקום שהוא. ממש השראת שכינה מתוך גבורת לוחמי ישראל. אבל אם מתבוננים כל המלחמה הזו היא נבואות ה' שמתגשמות בימינו אחת לאחת.

פי מאת ה' היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל

שחרור הלב של ארץ ישראל במלחמת ששת הימים התרחש בזכות העקשנות של האויבים שלנו. ממש כמו שכתוב בספר יהושע (יא כ) "כִּי מֵאֵת ה' הָיְתָה לְחֹזֶק אֶת לִבָּם לְקִרְאֵת הַמִּלְחָמָה אֶת יִשְׂרָאֵל לְמַעַן הַחֲרִימָם לְבִלְתִּי הִיֵּת לָהֶם תְּהִנָּה כִּי לְמַעַן הַשְׂמִידִם כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה". כמו שה' הקשה את לב פרעה הוא הקשה את לב הערבים בתש"ח, בששת הימים ובימינו. הקשיית הלב היא אחת הדרכים שבהם ה' מביא גואל למען שמו באהבה (רמב"ם, תשובה ו ג).

תורה קיבלנו מפי הגבורה

כל התורה כולה נאמרה למשה מפי הגבורה

בגלל הגבורה הזו אומרים חכמים "כל התורה כולה נאמרה למשה מפי הגבורה." (ירושלמי חגיגה פרק א, הלכה ח). לפעמים חכמינו אומרים שקיבלנו תורה מהקדוש ברוך הוא. כך בגמרא "אמר רבי יוחנן מאי דכתיב ה' יתן אמר המבשרות צבא רב? כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות. תני דבי רבי ישמעאל וכפטיש יפוצץ סלע' מה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נחלק לשבעים לשונות) (שבת פח. עירובין נד: ב"מ נח:). למה לפעמים אומרים כך ולפעמים כך?

מתן תורה באש גדולה

הסיבה שחכמינו אומרים גבורה היא בגלל שהתורה ניתנה באש גדולה. "וַעֲתָה לְמָה נִמּוֹת כִּי תֹאכְלֶנּוּ הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת אִם יִסְפִּים אֲנַחְנוּ לְשַׁמֵּעַ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהֵינוּ עוֹד וְקִוִּיתָנוּ" (דברים ה). כן הם אומרים למשה "דַּבֵּר אֲתָה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֵל דַּבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן נָמוֹת". משה מסביר להם שכל האש באה להזמין אותם, לטובתם "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֵל הָעָם אֵל תִּירְאוּ כִּי לְבַעֲבוֹר נִסּוֹת אֲתֹכֶם בָּא

שיחו בכל נפלאותיו התהללו בשם קדשו

מכיוון שיש מצווה לשיח בכל נפלאותיו, נספר כי אחרי שהתרסק כל חיל האויר המצרי בניסי ניסים בשעות הראשונות של מלחמת ששת הימים, פנה נשיא מצרים ג'אמל עבדול נאצר המוכה לחוסין מלך ירדן ומספר לו שהוא מנצח את ישראל ועוד מעט מנטש את תל אביב. חוסין בוחר בטיפשות קלת דעת להאמין לשקרים של נאצר, מצטרף למלחמה נגד ישראל ומתחיל להפגז את ירושלים וערי ישראל.

נציגי ממשלת ישראל מסבירים לחוסין שנאצר משקר. אבל חוסין רואה בהסברים הללו אות לחולשת ישראל וממשיך להלחם. לא הייתה ברירה לישראל והוא נאלצה להשמיד את חיל האויר הירדני ביום הראשון של המלחמה. לכבוש את השומרון ביום השני כדי לקיים בנו את נבואת ירמיהו "עוד תִּטְעֵי כְּרָמִים בְּהָרֵי שְׁמֶרוֹן וְטַעְנוּ נְטָעִים וְחָלְלוּ" (ירמיהו לא).

ביום השלישי - כ"ח אייר שוחררה ירושלים לקיים מה שנאמר בנבואות רבות ביד כל עבדיו הנביאים על בנין ירושלים. ומשחררים ישראל גם את בקעת הירדן לקיים מה שאמר ה' ביד יחזקאל הנביא שחרור ירושלים תוך כדי שחרור הבקעה והשומרון "וְשִׁבְתִּי אֶת שְׁבִיתָהּן אֶת שְׁבוֹת סֶדֶם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת שְׁבוֹת שְׁמֶרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ וְשִׁבְתִּי אֶת שְׁבִיתָהּ בְּתוֹכָהֶן" (יחזקאל טז נג)

ששומעין גדולות ישראל וירושלים ומתפחדים עליהם

שחרור הר המוריה בירושלים הפיל מורא גדול על הירדנים. כך מסבירה הגמרא את כוחה של ירושלים להפיל אימה. "מאי הר המוריה פליגי בה רבי לוי בר חמא ורבי חנינא חד אמר הר שיצא ממנו הוראה לישראל וחד אמר הר שיצא ממנו מורא לאומות העולם" - "ששומעין גדולות ישראל וירושלים ומתפחדים עליהם" (תענית טז/א). הירדנים מתחילים לברוח, וכאשר חיילי צה"ל מגיעים למחנה הגדול שנבנה על ידם בגוש עציון ולתדהמתם הם מוצאים אותו ריק מאויבים, מתקיים בהם "אֶת אִימְתֵי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ וְהַמְתִּי אֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר תָּבֵא בָהֶם וְנָתַתִּי אֶת כָּל אִיבֶיךָ אֲלֶיךָ עֶרְף" (שמות כג יז).

והשבתי את שבות יהודה ואת שבות ישראל ובנתים פבראשנה

כך נכנעת בית לחם ללא קרב, גם חברון מניפה דגלים לבנים בפחד גדול. החיילים מרגישים שרחל אימנו מלווה אותם, רחל שהובטח לה "וְשִׁבְתֵּי בְנֵי לְגִבְלָם" (ירמיהו לא) הם מומשיכם לכבוש את כל ערי יהודה עד ערד ובאר שבע. לקיים מה שנאמר על ערי יהודה וְחָצוֹת יְרוּשָׁלַם שישמעו בהם "קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְקָה קוֹל חֶתָן וְקוֹל פֶּלֶא קוֹל אֲמָרִים הוֹדוּ אֶת ה' צְבָאוֹת כִּי טוֹב ה' כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד וְרַחֲמִים וְתוֹדָה בֵּית ה' כִּי אֲשִׁיב אֶת שְׁבוֹת הָאָרֶץ כְּבָרָאשְׁנָה אָמַר ה'" (ירמיהו לג).

א' סיון - בריחת הצבא המצרי - בדרך אַחַד יֵצְאוּ אֲלֶיךָ וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים יָנוּסוּ לְפָנֶיךָ

במשך כל הימים הללו לחמו כוחות צה"ל בטנקים החדשים של הצבא המצרי שהיו פרוסים במדבר סיני. הרמטכ"ל המצרי שראה כי משמים נלחמים לישראל נתן בכ"ז אייר פקודה לכל הצבא המצרי האדיר לסגת מעבר לתעלת סואץ. למחרת בוטלה פקודת הנסיגה על ידי הנשיא המצרי אבל רוב החיילים כבר נטשו את הכלים הכבדים ואת הנעלים שלהם וברחו מהמערכה.

מאות טנקים חדשים ננטשו במדבר ונלקחו שלל. אלפי נגמשים וציוד רק"ם הושאר מאחור ומאות אלפי חיילים מצרים החלו בריצה מטורפת בחולות המדבר הטובעניים לכיוון תעלת סואץ. התקיים בהם "יָתֵן ה' אֶת אִיבֶיךָ הַקָּמִים עֲלֶיךָ וְנָגְפִים לְפָנֶיךָ בְּדָרֶךְ אַחַד יֵצְאוּ אֲלֶיךָ וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים יָנוּסוּ לְפָנֶיךָ" (דברים כח ז).

ביום השישי ב' סיון - רמת הגולן

בא' סיון - היום החמישי של המלחמה החלו המעצמות ללחוץ על מדינת ישראל להסכים לשביתת נשק ולהפסקת אש. אבל תושבי הצפון שסבלו מהפגזות

הסורים לחצו על הממשלה לשחרר אותם מעול הסורים שיורים על שדותיהם כל הזמן. מדינת ישראל החליטה לעשות מה שטוב ליהודים ולקראת סוף ר"ח סיוון החלו חיילי ישראל לעלות על רמת הגולן. גם פה הפחד נפל על החיילים הסורים וביום השישי ב' סיון החלה בריחה המונית של הצבא הסורי שנטש את המוצבים ואת ערי הגולן. התקיים בנו "כִּי יָתֵן ה' לְכֶם אֶת הָאָרֶץ וְכִי נִפְלָה אִימְתְּכֶם עֲלֵינוּ וְכִי נִמְגְּוָה כָּל יִשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם" (יהושע ב).

תנועת תשובה בעקבות הנצחון

רבים מהלוחמים שנלחמו במלחמה זו ראו את יד ה' פועלת והחלו להרהר הרהורי תשובה. תנועה גדולה של תשובה החלה בעקבות גבורת הלוחמים שנלחמו בירושלים ובמקומות אחרים וראו את ה' מתהלך בקרב מתניהם ונותן את אויביהם עורף אליהם. כך הוקמה במשך השנים תנועת תשובה גדולה שהקיפה אלפים ורבות מעם ישראל. לקיים מה שנאמר בתורה "וְנָתַן ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת כָּל הָאֱלֹת הָאֵלֶּה עַל אִיבֶיךָ וְעַל שְׂנְאֵיךָ אֲשֶׁר רָדְפֶיךָ" ומתוך כך "וְאִתָּה תָּשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה' וְעָשִׂיתָ אֶת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם" (דברים ל).

אומר הרבי מחב"ד שהסדר נכתב בתפילה "פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו והוא יפדה את ישראל מכל עוונותיו". קודם גאולת מצרות הגוף ואחר כך גאולה מצרות הרוח

כימי צאתך מארץ מצרים

אראנו נפלאות

סכנת חיים לאומה - מלך קשה כהמן

יש דברים רבים שהם שווים בשלושת הגאולות. גם גאולת מצרים, גם גאולת בית שני וגם בימינו. לכל שלושת הגאולות קדמה סכנת חיים לעם ישראל, "מלך קשה כהמן". כך פרעה רוצה להשמיד את הזכרים בעם ישראל בתחילה מצווה להרגם ואחר כך להשליכם לאיור. בבית שני המן נהיה יותר גרוע ורוצה להשמיד גם זכרים וגם נקבות.

היטלר מחמיר את הכללים וגם מי שרק הורה אחד שלו הוא יהודי - נשלח להשמדה. רק רבע יהודי היה יכול להנצל לפעמים ממוות. גם ג'אמל עבדול נאצר נשיא מצרים הכריז לפני ששת הימים שהוא רוצה להשמיד את ישראל. אחריו באו האיראנים שמכריזים שרצונם להשמיד אותנו, "כך יאבדו כל אויביך ה' ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

החטאים לא עוצרים את הגאולה

ביציאת מצרים הייתה גאולה למרות החטאים של עם ישראל. כך נקרא ים סוף למרות הקטרוג של "הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז". כך קיבלו לוחות שניים למרות חטא העגל. כך נכנסו לארץ למרות שלא הכירו בניסים עד שנת הארבעים. כך המשיכה הגאולה למרות שחטאו בע"ז עד שבסוף קמה מלכות בית דוד, נבנה בית המקדש והיו ממלכת כוהנים וגוי קדוש. כך בגאולת בית שני חטאו והשתחוו לצלם של נבוכדנאצר. לא רצו לעלות לארץ ישראל ונהנו מסעודת אותו רשע. בין העולים היו נישואי תערובת וחילול שבת כמבואר בספר נחמיה, אעפ"כ לבסוף התגברו על החטאים והדר קיבלוה בימי אחשורוש. נבנה הבית השני שהיה גדול בכבודו מהבית הראשון. "גדול יהיה הבית הזה האחרון מן הראשון". ועליהם נאמר "ובא לציון גואל ולשבי פשעו ביעקב".

חוצפה יסגי

כך גם בימינו אנטנו רואים את הקלקול הרוחני מתחזק בתחילת הגאולה. "בעקבות משיחא חוצפא יסגא ויוקר יאמיר הגפן תתן פריה והיין ביוקר ומלכות תהפך למינות ואין תוכחת בית וועד יהיה לזנות והגליל יחרב והגבלן ישום ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו וחכמות סופרים תסרח וירא חטא ימאסו והאמת תהא נעדרת נערים פני זקנים ילבינו זקנים יעמדו מפני קטנים בן מנוול אב בת קמה באמה כלה בחמותה אויבי איש אנשי ביתו פני הדור כפני הכלב הבן אינו מתבייש מאביו". (סוטה מט/ב).

כל הקלקול הזה הוא רק חיצוני. בתוכו יש תשובה גדולה של אהבת הארץ ואהבת אחים. על כל אלה הכריז הרבי מחב"ד לפני שנים רבות על עם ישראל "וכבר עשו תשובה". בסוף התהליך יבנה הבית השלישי שאורו יאיר מסוף העולם ועד סופו. על זה היה אומר הרבי מחב"ד שהסדר נכתב בתפילה "פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו והוא יפדה את ישראל מכל עוונותיו". קודם גאולת מצרות הגוף ואחר כך גאולה מצרות הרוח.

הכל באופן של קמעה קמעה

בגאולת מצרים התקדמה הגאולה בשלבים. כשמושה בא לפרעה הוא מכביד את העבודה. כשמושה מכה את פרעה בשליחות ה' הוא מקשה את ליבו. פעמים רבות נראה כאילו משה מתייאש מאורך התהליך עד שה' מחזק את ליבו ואומר לו שהוא זה שמקשה את לב פרעה.

גם גאולת בית שני באה בשלבים. כדרשת חז"ל בירושלמי (ברכות א א) "רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה וראו איילת השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רבה לר' שמעון בן חלפתא בי רבי כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימאה קימאה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת. מאי טעמא (מימה ז) כי אשב בחושך ה' אור לי. כך בתחילה (אסתר ב) ומרדכי יושב בשער המלך ואחר כך (אסתר ו) ויקח המן את הלבוש ואת הסוס ואחר כך (שם) וישב מרדכי אל שער המלך ואחר כך (אסתר ח) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ואח"כ (שם) ליהודים היתה אורה ושמחה". ובבית השלישי יאמר "פי לא בחפזון תצאו ובנעושה לא תלכון פי הלך לפניכם ה' ומאספקם א-להי ישאל". (ישעיה פרק נב יב).

ברשות אומות העולם וחזרו בהם

בגאולת מצרים יצאנו מדעתנו והסכמתו של פרעה ואחר כך הוא חזר בו. בגאולת הבית השני יצאנו בהסכמת כורש ואחר כך הוא חזר בו. כך בגאולה השלמה היה בהתחלה הסכמת האומות בסאן רמו ובהצהרת בלפור, ואחר כך הבריטים חזרו בהם. בכל שלושת הגאולות חזרת העמים לא הפסיקה את הגאולה.

חלק מתייאשים ואעפ"כ הגאולה מומשיבה

צריך לזכור כי חזרתם של כל אלה מהבטחתם החלישה חלקים ניכרים בעם ישראל. וכך אנו רואים כי בכל הגאולות לא עלו כל ישראל. כך בגאולת מצרים התקיים "הן לא יאמינו לי". ונאמר "והמושיעים עלו בני ישראל" - רק חמישית יצאו. גם אחרי היציאה התערורו לעם ישראל ספקות בנבואת משה ופיקפקו אחריו. כך היה גם בבית שני שעלו רק ארבעים ושתים אלף ורוב היהודים לא עלו.

גם בימינו יש מפקפקים בגאולה. וכך כתב הנצי"ב (שיבת ציון 17) "ואין לנו לחשוב מחשבות כי ראוי היה הדבר הגדול הזה באופנים אחרים, כאשר מצויר בדעות בני האדם". ולא לחזור על טעות של יציאת מצרים שלא האמינו למשה "משום שלא היו יודעים את משה לגדול בתורה המסורה להם מן האבות, וגם לא נודע בקדושה וחסידות, שהרי בנעוריו גדל כפלטין של פרעה ועסק בחכמות חיצוניות ומדבר כמצרי, שע"כ חשבוהו בנות יתרו כאיש מצרי, ולפי דעות בני אדם היה ראוי יותר שיראה ה' לאהרן שהיה נביא". חוסר האמונה של חלק מהעם לא עוצר את הגאולה בכל שלושת הגאולות וה' מקיים "כִּן יִהְיֶה דְבַר יְאֹשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא יֵשׁוּב אֵלַי רִיקָם כִּי אִם עֲשֵׂה אֶת אֲשֶׁר חִפְצָתִי וְהִצַּלְתִּי אֶשֶׁר שָׁלַחְתִּיו: כִּי בְשִׁמְחָה תֵצְאוּ וּבְשָׁלוֹם תִּבְלָו הַיָּרִים וְהַגְּבֻעוֹת יִפְצְחוּ לְפָנֶיכֶם וְנָה וְכָל עַצֵּי הַשָּׂדֶה יִמְחָאוּ קָף". אמן.

סיפורים על הרב זצ"ל

לְכַרְךָ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל פְּאֻהָבָה

סיפר מר פרץ מחברון: אני נמצא במקום הזה, בעיר האבות, כבר משנת תשכ"ח. זכיתי אף להתחתן כאן, בממשל הצבאי. בימים ההם היה ספק אם מותר לכהנים להיכנס לקברי האבות. היו כאלה שאמרו כי צדיקים במיתתם קרויים חיים ומותר לכהנים להיכנס לכל קברי הצדיקים. אבל מרן הרב אליהו זצוק"ל פסק שאסור לכהנים להיכנס לקברי צדיקים מחמת קדושתם היתירה של הכהנים. על מערת המכפלה לא הייתה מסורת האם מותר לכהנים להיכנס או לא, כיוון שהערבים לא אפשרו ליהודים להיכנס למערת המכפלה מאות שנים. בחסדי ה' כבשנו את חברון במלחמת ששת הימים. מי שהיה אלוף הפיקוד, רחבעם זאבי, הרס את המזדרגות שבהן היו עוצרים את היהודים, והורשינו להיכנס למערת המכפלה כבנים החוזרים לבית אביהם. ואולם הכהנים לא ידעו מה לעשות, האם להיכנס למערה או לא. מסורת לא הייתה לנו. והנה הגיע אלינו לחברון מרן הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל. הוא נכנס לאולם יצחק ואמר: כהנים יכולים להיכנס לכאן, ויברכו אותי. לא ידענו על סמך מה הרב פסק את הפסיקה ההיא. לימים הסביר הרב כי הקברים נמצאים במקום עמוק מאוד ויש הבדלה בין האולמות שלמעלה לקברים שלמטה. המרא דאתרא, הרב דב ליאור, חשב אחרת ולדעתו אסור לכהנים להיכנס למערת המכפלה. באנו לשאול את מרן הרב אליהו זצוק"ל מה לעשות, והוא אמר לנו, כי מי שגר בחברון חייב לשמוע לדברי הרב ליאור שליט"א, כי הוא המרא דאתרא. הוא אמר לנו כי הפסק שלו הוא רק למי שגר במקום אחר. לימים עשה הרב דב ליאור בדיקה מעמיקה בתוככי המערה והגיע למסקנה כי על פי הלכות טומאה וטהרה יכולים כהנים להיכנס למערת המכפלה. מהסיפור הזה למדנו מהו כבוד תורה. כבוד בין תלמידי חכמים.

הניסים בששת הימים

לפני מלחמת ששת הימים דיבר הרבי במילים ברורות על הניסים שעתידים להיות בארץ ישראל, ועורר על מבצע תפלין שיתקיים בנו: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מנך". יתקיים בהם "בשבעה דרכים ינוסו מפניך". על כן הוא אמר שאסור לתת לערבים את חלקי ארץ ישראל שניתנו לנו בניסים גלויים: דבר שהקב"ה נתן לדורינו זה והוא נתן זאת בניסים גלויים אין ספק שאסור לנו לנגוע בזה ואף אחד לא יכול לנגוע בזה מכיון שזה שייך בתור נחלת עולם לעם עולם. לכל יהודי בכל קצוות תבל. ויתירה מזאת. לכל יהודי במשך כל הדורות שהיו עד עתה. ולבנינו ולנכדינו. באגרות קודש (כרך כד ט"שלו) מובא מכתב מט' תמוז ה'תשכ"ז, שנת מלחמת ששת הימים. במכתב כותב הרבי כי אחרי ארבעים שנה הגיע הזמן לפקוח את העיניים ולראות את ניסי ה'. והרי מיוחדת שנה זו, היא שנת הארבעים לתקופה האמורה. והודיעונו חכמינו ז"ל אשר בארבעין שנין קאים אינש על דעתו דרבי, מיוסד על הכתוב אשר בארבעים שנה נתן הוי' לכם "לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" האותות והמופתים הגדולים ההם. באותה שנה זוכה עם ישראל, בשישה ימים בלבד, להכות שוק על ירך את כל המדינות שקמו עליו להשמידו: ולאחרי שראינו אותות ומופתים גדולים בימים ההם וגם בימים אלו בארץ הקודש ת"ו, הרי מכאן ולהבא יהיו אותות ומופתים רק לצורך מתוך הרווחה והרחבה ובסגנון רבנו הזקן באגרה"ק הידועה שלו, לא בשביל להתיש כח הסט"א כי יופרד הרע מהטוב ויתפרדו כל פועלי און, כי אם להמשיך אורות עליונים יותר כו', ללכת מחיל אל חיל, מטוב לטוב יותר כו' (אגרה"ק סוף סי' כ"ו).

תשובה כהלכה

התשובה (מצודות). ושרים כשמבינים את הערך של המלחמה והתשובה. כן אמורים חכמינו "כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו שנאמר בפרעו פירעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'". גם למדו מדבורה שאכשר מבנים שהמלחמה מקדשת שם ה' בעולם נקרע גזר הדין. אתן צודקות שהנהגה לפעמים עושה טעויות במלחמה. עם זאת צריכים לזכור ש-95% מהחלטות הן טובות. החיילים משמידים את האחרים ואת הבתים והתשתיות שלהם. והמשפחה שלכם זוכה להיות כמו יהושע שמחליש את כח עמלק. נכון שיהושע רק החליש את עמלק ולא הרג אותו. אבל גם החלשות היא חלק מהמלחמה בו שנעשית בשלבים ולאט לאט כלה כוחו מן העולם. אנחנו צריכים לזכור מה התפקיד שלנו והוא לשיר לה' ולדעת שכל המלחמה הזו היא חלק מקידוש השם גדול.

חכרות חלוקת. אנחנו קצבת חברת שהבעלים שלנו נכשיו עכשיו לזוה. אנחנו יודעות שזו מלחמת מצוה אבל עדיין לא נועות כי בתוך הבעלים שלנו נמצאים בקו האש כשאנחנו לא יודעות אם אפשר לסמוך על הנהגה. אתן והבעלים שלנו מצילים את עם ישראל. במלחמה של יהושע בעמלק עמד משה בתפילה כנגד עמלק וזה לא קל "וְהָיָה כְּאִשֶּׁר יָרִים מִשֶּׁה יָזוּ וְנָגְרָ יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָזוּ וְנָגְרָ עֲמָלֵק" הוא צריך עזרה "וַיְהִי מִשֶּׁה כְּבָדִים יִקְחוּ אֶבֶן וַיִּשְׂתֹּמֶה תַּחְתָּיו וַיִּשָּׁב עֲלֶיהָ וַאֲרָן וְחֹר וּמִסְכּוֹ בְּיָדוֹ מִזֶּה אֶמְצָא וְהָיָה יָדוֹ וַיְהִי יָדוֹ אֶמְצָא עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ". מכאן למדו חכמים שגם מי שלא נלחם בפועל יכול לעזור ללוחמים. משה ואהרן חזרו בתפילתם, ומשירת דבורה למדנו שיש כח לשיר. כך פטרשים חכמים את הפסוק "עזרי דבירה עזרי עזרי דברי שיר קום נְקֹךְ וְשָׁבָה שְׁבֹךְ בְּרָךְ אֲבִינוֹם". ככל שהיא מעוררת את עצמה לשיר כך מתגברת הישועה "בהתחזק השיר תתגבר